Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2025–2026

19 637 Vreemdelingenbeleid

Nr. 3570

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ASIEL EN MIGRATIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 10 juni 2026

Het lid Westerveld (GroenLinks-PvdA) heeft gevraagd om een brief over de actuele situatie in de (asiel)opvang. Met deze brief voldoe ik aan dat verzoek.

De situatie in de asielopvang is al enkele maanden urgent en kritiek. De bezetting bij het COA stijgt en het aantal opvangplekken stijgt niet afdoende mee. Daarom heb ik op 26 maart een brief aan alle gemeenten verzonden met de oproep om zo snel als mogelijk noodopvang te realiseren. Verschillende gemeenten hebben aan deze oproep gehoor gegeven en opvang gerealiseerd. De opbrengst is echter nog niet voldoende om de zomer door te komen en te voorkomen dat asielzoekers geen dak boven hun hoofd hebben, wat vanuit humanitair oogpunt zeer onwenselijk is. Samen met de gemeente Westerwolde en hulporganisaties zoals het Rode Kruis wordt alles in het werk gesteld om te zorgen dat de situatie in Ter Apel beheersbaar blijft. De afgelopen weken heeft de acute vraag om voldoende opvang te realiseren tot demonstraties, geweld en intimidatie richting bestuurders geleid. Naar aanleiding hiervan heeft er op 18 mei een Catshuis sessie plaatsgevonden tussen een delegatie van het Kabinet en een delegatie van medeoverheden. In het debat van 13 mei heb ik toegezegd een terugkoppeling te geven van dit overleg.

Actuele situatie in de opvang

Het COA heeft een bezettingsgraad van 104%. Er is een geprognosticeerd tekort van 3.600 plekken per eind juni en van 7.900 plekken per eind september, uitgaande van een bezettingspercentage van 100%. Het aanhoudende tekort aan opvangplekken is ontstaan door meer sluitingen dan openingen, een stijgende bezetting en achterstanden van gemeenten op de taakstelling huisvesting statushouders en verdeelbesluiten in het kader van de Spreidingswet. De huidige situatie heeft ertoe geleid dat het COA op 20 mei jl. is overgegaan tot gecontroleerde toegang in Ter Apel. Dit betekent dat op dit moment enkel kwetsbare asielzoekers tot de opvang worden toegelaten. Voor andere asielzoekers geldt dat zij een

kst-19637-3570
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2026

opvangplek krijgen zodra deze beschikbaar is. Voor asielzoekers die niet direct toegang krijgen tot de opvang in Ter Apel is tot dusver nachtopvang in de omliggende gemeenten beschikbaar geweest. Ik ben gemeenten en het Rode Kruis in met name de provincies Groningen en Drenthe erkentelijk voor het realiseren hiervan.

Om ruimte te creëren in de opvang voor het COA is meer nodig. Dit kan enerzijds door meer opvangplekken te realiseren en anderzijds door doelgroepen die niet in de opvang horen sneller uit te laten stromen. Er verblijven 17.810 statushouders in de opvang (d.d. 5 juni). Om deze ruimte te creëren wordt op verschillende manieren inzet gepleegd:

- Het COA probeert geplande sluitingen van bestaande (tijdelijke) locaties te voorkomen en zo deze langer open te houden. In sommige gevallen was het COA ook genoodzaakt om locaties langer open te houden zonder instemming van gemeenten. Het COA tracht daarnaast geplande openingen van nieuwe locaties te vervroegen.
- Het COA zet in op de realisatie van noodopvanglocaties en breidt in overleg met gemeenten bestaande locaties uit.
- De Spreidingswet wordt onverkort uitgevoerd, inclusief het ter hand nemen van het interbestuurlijke toezicht op de wet. Op 26 mei hebben gemeenten die het betreft opnieuw een brief ontvangen en starten de (ambtelijke) toezichtsgesprekken.

Samenwerking met medeoverheden en andere departementen

Naar aanleiding van de recente gewelddadige demonstraties bij (nieuwe) spoednoodopvanglocaties heeft er een gesprek plaatsgevonden tussen een kabinetsdelegatie en een delegatie van medeoverheden (de Catshuis sessie). Hier is ook gesproken over de actuele situatie in de opvang. Uit dit overleg zijn de volgende afspraken gekomen:

- Er komt een ondersteuningsteam dat gemeenten gaat ondersteunen in bepaalde zaken rond het openen van nieuwe opvanglocaties. In dit team, georganiseerd door de VNG, zit expertise op het gebied van communicatie, participatie, openbare orde en veiligheid en bestuurlijke advisering. Inmiddels hebben zich enkele gemeenten gemeld bij de VNG met het verzoek tot ondersteuning. Het ondersteuningsteam asiel is vorige week van start gegaan.
- De VNG mobiliseert gemeenten om inzet te plegen op de uitstroom van statushouders. Het doel is versnelling van de bestaande inzet op de wettelijke taakststelling huisvesting vergunninghouders, zodat er op korte termijn plekken vrijkomen voor asielzoekers. Ik heb de provincies gevraagd het interbestuurlijk toezicht op het naleven van de taakstelling te intensiveren.

De acute opvangopgave is een gezamenlijke opgave die niet alleen vanuit Asiel en Migratie kan worden opgelost. Daarom is er een opschalingsstructuur ingericht met meerdere partijen om tot een oplossing te komen voor deze zomer.

Onder meer vinden er ambtelijk gesprekken plaats met andere departementen (zoals BZK, DEF en JenV) om de mogelijkheden te bezien voor versnelling op uitstroom statushouders en de realisatie van tijdelijke grootschalige opvanglocaties, in het kader van de Catshuissessie.

Zodra dit tot uitkomsten leidt die ons voor de zomerperiode voldoende opvangplekken geeft zal ik daarover uiteraard zo snel mogelijk communiceren.

Nareismaatregel

Op 19 december jl. heeft het COA de opdracht gekregen om nareizigers uit te plaatsen naar hotels in of nabij de koppelgemeente. Daarbij is het uitgangspunt dat gemeenten nareizigers die tijdelijk verblijven in een hotel worden gehuisvest na maximaal 6 maanden. Dit kan ook in tijdelijke woonvormen zoals een doorstroomlocatie. Gemeenten zijn immers verantwoordelijk voor het huisvesten van statushouders, dat geldt ook voor nareizende statushouders. Deze maatregel is genomen vanwege het tekort aan opvangplekken en de aanhoudende druk van nareizigers op de COA bezetting: van 17.810 (dd. 5 juni) statushouders in de opvang zijn er circa 8.000 via een nareisprocedure naar Nederland gekomen. Statushouders stromen onvoldoende tijdig uit naar (tijdelijke) huisvesting in gemeenten. Van de 17.810 statushouders verblijven zo'n 14.000 statushouders langer dan de met gemeenten afgesproken termijn nog in de COA-opvang. De huidige situatie in Ter Apel onderstreept de oproep aan gemeenten om aan hun taakstelling voor de huisvesting van statushouders te voldoen. Tot die tijd blijft de noodzaak bestaan dat het COA (nagereisde) statushouders opvangt in hotels en vakantieparken. Dit is juridisch houdbaar zolang de plaatsing van nareizigers binnen de lokale voorwaarden voor de logiesfunctie gebeurt.

De Minister van Asiel en Migratie,
G. van den Brink